

Sünnî fıkıhçılar tam olarak fasık bir sahabe olan Velid bin Ukbe'yi, günahkâr olan birisinin arkasında namaz kılmanın caiz olduğunu göstermek için kullanırlar!!

- ❑ Ali el-Kari el-Haravî el-Hanefî, Şerh Fıkh ul-Ekber, "Fasık ya da Müminin arkasında namaz kılmanın caiz oluşu" babında, s. 90
- ❑ İbn-i Teymiye, Mecmua Fetava, (El-Riyad, 1381), 3. cilt, s. 281

Peki ölmüş sahabelerin durumu neden bu kadar önemli?

Eğer burada Velid bin Ukbe gibi sahabelerin hatalarını açıklıyorsak, bunun amacı onu yermek değildir. Onun gibi sahabelerin durumunu açıklığa kavuşturmak, Müslümanların İslam'ın temelleri ve Hz. Peygamber'in (s) sünnetini öğrendikleri kaynaklar olmaları itibarıyla, çok önemli ve Müslümanlar onlardan gelen rivayetleri çok dikkatle incelemelidir. Buysa, ancak Hz. Peygamber'in (s) sahabelerinin yaşamlarının incelenmeleriyle onların karakterleri ve güvenilirlikleri hakkında anlam çıkarmakla olur. Her şeyden önce, Hz. Peygamber (s) bize şu ikazda bulunmuştur:

- ❑ "Havuz sizden evvel varacağım. Ve beni geçen ondan içecek ve her kim ondan içerse bir daha susamayacak. Beni tanıyan ve benim tanıdığım insanlar da gelecek, ama biz ayrı yerde bulunacağız. Ben de onun üzerine: "(Onlar) benim ashabımdandır." diyeceğim. Ona cevaben bana: "Sen onların senden sonra yaptıklarını bilmiyorsun" denecek. Bunu üzerine ben: "Benden sonra değişenler uzak olsun" diyeceğim."
[Sahih el-Buhari (İngilizce çevirisi), 8. cilt, 76.bab, 585 no'lu hadis]

Şiâ'nın Ashaba bakışı

Şiâ, Kuran'da da övülen, Hz. Peygamber'in (s) samimi sahabelerini sever. Bu övgü, Sünnî kriterlere göre sahabe sayılmasına rağmen, taklit edilebilecek bir şahsiyet veya sünneti rivayet eden birisi olarak kabul edilemeyecek olan Velid Bin Ukbe gibileri kapsamaz. Bunun içindir ki, Şiâ tüm sahabelerin genel olarak dürüstlüklerine inanmaz, ancak her bir sahabenin tarihini, onların Hz. Peygamber'in (s) öğretilerine bağlılıklarını anlamak için, incelemeye çalışır. Tabii ki, 'Ammar bin Yasir, Mikdad, Ebu Zerr el-Gifari, Salman-i Farişi, Cebir b. Abdullah veya İbn-i Abbas gibi sahabeler de vardır. Dördüncü Şiî İmamı olan İmam-ı Zeyn el-Abidin'in (a) bu tür seçkin sahabeleri (radiyallahu anhuma) öven duasıyla açıklamalarımızı bağlamak istiyoruz.:

"Allah 'ım, özellikle de Muhammed'in ashabının, sahabeliği bilip hakkını eda edenlerin, ona yardımda güzel bir imtihan verenlerin, onu destekleyip himaye edenlerin, koşarak elçiliğine inananların, davetini kabulde yarışıp öne geçenlerin, Rabbinin mesajlarını duyururken kendisine icabet edenlerin; dâvâsı uğruna eşleri ve çocuklarından ayrılanların, nübüvvetini sağlamlaştırmak için babaları ve oğullarıyla savaşın onun bereketiyle zafere ulaşanların, gönüllerinde onun sevgisini besleyerek bu sevgiyle asla zarara uğramayacak bir ticaret umanların, onun kulpuna yapışınca kabilelerinden dışlananların, ona yakınlık gölgesinde yer alınca akrabalıklarından çıkarılanların, Allah 'ım, bunların senin için ve senin yolunda kaybettiklerini unutma! İnsanları senin (dininin) etrafında topladıkları, Resulünle birlikte sana davet ettikleri için hoşnutluğunla onları hoşnut et."

[İmam Zeyn el-Abidin, Sahifetul-Kamile, (İngilizce çevirisi, Londra, 1988), s. 27]

Tahrif edilmemiş İslam hakkında daha fazla bilgi edinmek için

<http://al-islam.org/faq/>

adresini ziyaret ediniz

„Ey iman edenler! Eğer fasıkın biri size bir haber getirirse, onun doğruluğunu araştırın. Yoksa bilmeden bir topluluğa sataşılırsınız da sonra yaptığınızdan pişman olursunuz.“

(Kuran-ı Kerîm, Hucurat sûresi, 6. âyet)

Tüm sahabeler adil ve güvenilir miydi?

Şiâ, Hz. Muhammed'in (s) öğretilerine, onun sağlığında sadık kalan ve ölümünden sonra da onlardan sapmayan sahabelere karşı saygı duyar. Hz. Peygamber'i (s) birkaç saniye için bile görmüş olan herkesin sahabe olarak addedildiği ve bunun için tenkitten muaf olduğuna dair Ehl-i Sünnet'in görüşü, Kuran ve tarihi gerçeklerle uyuşmuyor ve iki ekol arasında ayrılıklara sebep olmuştur.

Sahabenin tanımı

Meşhur Sünnî alimi İbn-i Hacer el-Eskalani, Peygamber efendimizin (s) bir sahabetini böyle tanımlıyor: Müslüman olduktan sonra Hz. Peygamber (s) ile karşılaşmış ve öldüğünde de Müslüman olarak ölmüş olan kimse sahabedir. Ayrıca tanımını aşağıdaki kriterlerle tamamlıyor:

- ❑ Hz. Peygamber (s) ile karşılaşmış olanlardan, uzun ve çok kısa bir süre için karşılaşanlar
 - ❑ Hz. Peygamber (s) tarafından hadis rivayet edenler ve etmeyenler
 - ❑ Hz. Peygamber (s) ile gazveye çıkanlar ve çıkmayanlar
 - ❑ Hz. Peygamber'i (s) sık sık görmüş oldukları halde onunla bir arada oturmamış olanlar
 - ❑ ve özürlerden dolayı onu göremeyenler (örn. kör oldukları için)
- [İbn-i Hacer el-Eskalani, *El-Isabet fi Temyiz el-Sahabe*, (Beyrut), 1. cilt, s. 10]

Tüm sahabeler adil ve güvenilir miydi?

Ehl-i Sünnet tüm sahabelerin adil ve güvenilir ve ümmetin en hayırlıları oldukları konusunda görüş birliğindedir. Birçok Sünnî alim bu inancı ifade etmiştir. Bunlardan bazıları:

- ❑ İbn-i Hacer el-Eskalani, *El-Isabet fi Temyiz el-Sahabe*, (Kahire), 1. cilt, s. 17-22
- ❑ İbn-i Ebi Hatim er-Razi, *El-Cerh vel-Ta'dil*, (Hayderabad), 1. cilt, s. 7-9
- ❑ İbn-i Esir, *Usd el-Gâba fi Marifet ul-Sahabe*, 1. cilt, s. 2-3

Bu görüşü kabul etmek, tam tersini ifade eden tartışılmaz deliller ışığında zordur. Aşağıdaki örneğe bakalım:

- ❑ "Zübeyr bana, Bedir savaşına Resulullah'la birlikte katılmış olan Ensar'dan bir adamla ikisinin de sulama için kullandıkları bir su çeşmesi için tartıştığını anlattı. Allah'ın Resûlü Zübeyr'e dedi ki: "Ya Zübeyr! Evvela (bahçeni) sen sula, sonra bırak, su komşuna aksın." **Ensar'dan olan adam kızdı ve dedi ki: "Ya Resulullah, o senin kuzenin olduğu için mi (böyle karar verdin)?"** Bunun üzerine Allah'ın Resûlünün yüzündeki rengi değişti (kızdığı için) ve (Zübeyr'e) dedi ki, "Sen (bahçeni) sula ve sonra suyu tut, tâ ki (Palmiye'leri çevreleyen) duvarlarına ulaşana kadar." Böylece Allah'ın Resûlü Zübeyr'e tam olarak hak verdi. Daha önce hem Zübeyr'e hem de Ensar'ı'ye cömert davranan bir karar vermişti. Ancak Ensar'ı Allah'ın Resûlünü sınırlendirmesi üzerine, Zübeyr'e geçerli kurallara göre tam olarak hakkını vermiştir. Zübeyr dedi ki, "Allah'a ant olsun! Sanırım bu âyet bu olayla ilgili nüzul olmuştu: "Hayır! Rabbine andolsun ki iş bildikleri gibi değil, onlar aralarında çıkan çekişmeli işlerde seni hakem yapıp sonra da senin verdiğin hükme karşı içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın, tam bir teslimiyetle boyun eğmedikçe iman etmiş olamazlar." (Nisâ, 65)" [Sahih el-Buharî (İngilizce çevirisi), 3. cilt, 49. kitap, 871 no'lu hadis]

Sünnî görüşe göre Hz. Peygamber'in (s) bu sahabeti de peygamberin sünneti konusunda tartışılmaz bir otorite olarak kabul edilir ve onun davranışları taklit edilmesi gerekir. Bu görüş, bu sahabenin sadece Allah resûlünün kararını reddetmesiyle değil, ayrıca Hz. Peygamber'e (s) Kuran âyetinde belirtilen şekilde sıkıntı vermiş olmasıyla çelişir mahiyettedir.

Ne yazık ki, İslam tarihi, Sünnî kriterlere göre sahabe statüsünde oldukları halde, İslam'a aykırı bir şekilde davranmış olan bu tür insanların örnekleriyle doludur. Bu tür davranışlar Hz. Peygamber'in (s) hayatında ve ölümünden sonra da bu şekilde sergilenmiştir.

Velid bin Ukbe örneği

„Öyle ya; İman eden kimse, fâsık olan gibi olur mu? Onlar eşit olamazlar.“

(Kuran-ı Kerîm, Secde sûresi, 18)

Sünnî müfessirlerin ileri gelenleri, bu âyetin nüzulüne sebep olan olayda, âyetteki "iman eden" ifadesinin İmam Ali b.Ebî Talip için, fasık kelimesinin ise, **Velid bin Ukbe bin Ebi Muayt** isimli bir sahabe için kullanıldığına işaret ederler.

- ❑ Kurtubî, *Tefsir*, (Kahire, 1947), 14. cilt, s. 105
- ❑ Taberî, *Tefsir Cemi' ul-Beyan*, ilgili âyetin tefsirinde
- ❑ Vahidî, *Esbab en-Nuzul*, (Dar ed-Diyan li-Turas nüshası), s. 291

Burada ayrıca iman edenlerin bir fasık tarafından rivayet edilen şeylere körü körüne inanmalarını yasak eden Kuran âyetini verelim:

Ey iman edenler! Eğer fasığın biri size bir haber getirirse, onun doğruluğunu araştırmın. Yoksa bilmeden bir topluluğa sataşsınız da sonra yaptığımızdan pişman olursunuz. (Hucûrat sûresi, 6. âyet)

İlginç olan şudur ki, bu âyetin iniş sebebi, aynı Velid bin Ukbe'nin bir diğer olayda yalan söylemesi olmuştur ve bu âyetle kendisi fasık olarak tanımlanmıştır.

- ❑ İbn-i Kesir, *Tefsir-i Kuran-ı Azim*, (Beyrut, 1987), 4. cilt, s. 224
- ❑ Kurtubî, *Tefsir*, (Kahire, 1947), 16. cilt, s. 311
- ❑ Suyuti ve El-Mahallî, *Tefsir el-Celaleyn*, (Kahire, 1924), 1. cilt, s. 185
- ❑ Ebu Amine Bilal Philips, *Tefsir suret ul-Hucurat*, (Riyad), s. 62-63

Ebu Amine Bilal Philips dediğine göre, "şüpheli kişiliklere sahip, bildiği üzere günahkâr ya da güvenilirlikleri henüz belgelenmemiş olan kişilerin rivayetlerine çok temkinli davranılması gerekir." Buna rağmen, Sünnî hadis külliyelerinde Hz. Peygamber'in ağzından (s) rivayet edilen Velid bin Ukbe tarafından rivayet edilen hadislerle rastlayabiliyoruz! Örnekler için bakınız:

- ❑ Ebu Davud, Sünen, (1973), *Kitab et-Tereccül*, *Bab fi'l-huluk li'r-rical*, 4. cilt, s. 404, 4181 no'lu hadis
- ❑ Ahmed bin Hanbel, El-Müsned, *Evvel müsned ul-medaniyyin ecmaiyn*, 15784 no'lu hadis

Velid bin Ukbe'nin fasıklığı Hz. Peygamber'in (s) zamanında son bulmamıştır. Üçüncü Halife Osman bin Afvan tarafından Kufe valiliğine atandığı yıllarda, fasıklığı devam etmiştir. Bir sefer sabah namazına sarhoş olarak imamlık yapmış ve iki yerine dört rekat kırdırıştır. Daha sonra Osman b. Afvan tarafından cezalandırılmıştır. Bu olayın belgelerine sayısız kaynaklarda rastlamak mümkün. Bunlardan bir kaç:

- o Sahih el-Buharî (İngilizce çevirisi), 5. cilt, 57. kitap, 45 no'lu hadis; 5. cilt, 58. kitap, 212 no'lu hadis
- o Taberî, Tarih, (İngilizce çevirisi: *History of al-Tabari, The Crisis of the Early Caliphate*), XV. cilt, s.120